

Roditelji u akciji - Roda

Žerjavićeva 10, 10000 Zagreb

Telefon: 01/6177500

Telefaks: 01/6177510

www.roda.hr / roda@roda.hr

U Zagrebu 24. listopada 2018.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Premijer Andrej Plenković

Poštovani premijeru Plenkoviću,

obraćamo vam se u ime tisuća žena koje su u proteklih deset dana u okviru spontanog pokreta „Prekinimo šutnju“ iznijele osobna svjedočanstva o traumatičnim, nepotrebno bolnim, nasilnim i ponižavajućim iskustvima tijekom različitih medicinskih postupaka iz područja skrbi za reproduktivno zdravlje, kako bismo od Vas zatražile da kao premijer pokrenete proceduru te upravljate procesom izrade Akcijskog plana za zdravlje žena s ciljem unaprjeđenja sektora zdravstva koji skrbi o reproduktivnom zdravlju žena.

Val tisuća potresnih svjedočanstava žena suočava nas s činjenicom da žene svih generacija i iz svih dijelova Hrvatske već desetljećima trpe fizičku bol i poniženje tijekom rutinskih ginekoloških pregleda, prekida trudnoće, postupaka medicinski potpomognute oplodnje te tijekom trudnoće, porođaja i u periodu nakon porođaja. Radi se o bolnim postupcima s neadekvatnom primjenom anestetika kao što su struganje stijenke maternice kiretom (kiretaža), uzimanje uzorka tkiva grlića maternice i vagine (biopsija), šivanje puknuća rodnice i međice nakon vaginalnog poroda te punkcija jajnih stanica uslijed postupaka medicinski potpomognute oplodnje. Žene su u mnogim slučajevima lišene prava na informaciju i suodlučivanje o zdravstvenim postupcima, na što zakonom imaju pravo, a umjesto toga, uz nepotrebnu bol, izložene su uvredama, preziru i poniženju.

Činjenica da su se javile žene različite dobi, stupnja obrazovanja, iz svih područja Hrvatske neovisno o svjetonazorima i političkim opcijama govori o tome da je problem grubog postupanja mnogih zdravstvenih radnika prema ženama u sektoru zdravstva dugotrajan i sistemski. Neprihvatljive su reakcije na ova događanja pojedinih čelnika najvažnijih hrvatskih zdravstvenih ustanova i stručnih organizacija, koji bi trebali biti prvi u zaštiti majčinstva i ženskog reproduktivnog zdravlja, no nažalost bili su prvi u omalovažavanju i propitivanju vjerodostojnosti ženske boli i patnje te podcjenjivanju proživljenih traumatičnih iskustava. A upravo takva iskustva su prema istraživanjima domaćih demografa jedan od pet razloga zbog kojih se žene u Hrvatskoj ne odlučuju za sljedeću trudnoću.

Iz svjedočanstava žena također je očito da zakonom propisani mehanizmi zaštite prava pacijenata ne funkcioniraju u praksi. Višegodišnji pokušaji i zahtjevi različitih dionika prema Ministarstvu zdravstva nažalost nisu dali rezultate, već su samo dokazali da ovo teško stanje nije moguće rješavati unutar samo jednog sektora. Stoga nas izrazito brine što ginekolozi ovaj problem žele rješavati unutar zatvorenog kruga, bez uključivanja drugih dionika iz ostalih stručnih krugova. Podsjećamo da je prošle godine Specijalni izvjestitelj Vijeća UN-a za ljudska prava jasno ukazao na probleme neadekvatne zaštite reproduktivnog zdravlja i iznio preporuke na koje do sada Ministarstvo zdravstva nije reagiralo nikakvom korektivnom mjerom.

U takvim okolnostima, a nakon višegodišnjih odbijanja sustavnih promjena koje smo predlagale i tražile, izražavamo zabrinutost zbog najava inspekcijskih nadzora u zdravstvenim ustanovama, a koji će se provoditi bez sudjelovanja predstavnica pacijentica i ostale zainteresirane javnosti. Do sada su takvi inspekcijski nadzori služili zataškavanju

nepravilnosti, a ne unaprjeđenju sustava što žene prepoznaju kao polovična i površna rješenja. Zatvorene, netransparentne te zakučaste procedure ne smiju biti način kojim se donositelji odluka obraćaju građanima i građankama.

Stoga Vas pozivamo da kao premijer hitno pokrenete proceduru izrade Akcijskog plana za zdravlje žena za razdoblje 2019. do 2021. godine te time pokažete da ova Vlada štiti dostojanstvo žena i njihovo pravo na život bez nasilja, uključujući reproduktivno i institucionalno nasilje.

Akcijski plan treba biti prvi hitni korak i jasna poruka svim dionicima u skrbi za zdravlje žena da zdravlje nije roba niti privilegija, već temeljno ljudsko pravo upisano u hrvatski Ustav. U njegovu izradu potrebno je uključiti sve važne dionike, Ministarstvo zdravstva, javnozdravstvene stručnjake/inje, stručne komore i društva, pravobraniteljske institucije i stručnjake/inje za ljudska prava, visokoobrazovne institucije koje školuju zdravstvene radnike/ce, predstavnice pacijentica te ostale stručnjake/inje bez kojih ovaj akcijski plan ne bi bio potpun. Akcijski plan mora počivati na jasnim ciljevima, aktivnostima i odgovornostima, imati osiguran proračun, a za nadzor nad njegovom provedbom treba imenovati neovisno tijelo.

Akcijski plan mora pokazati da Republika Hrvatska razumije i želi implementirati europsku civilizacijsku praksu prema kojoj je zdravlje žena obaveza cijelog društva i pravo svih žena neovisno o njihovoj dobi, financijskim mogućnostima, društvenim ulogama ili mjestu stanovanja. Akcijski plan nam hitno treba kako bi ova Vlada jasno poručila da je nepotrebna fizička i psihička patnja žena koja im se nanosi od strane javnozdravstvenog sustava nespojiva s ustavnim poretkom Republike Hrvatske koji svima jamči zaštitu dostojanstva i rodnu ravnopravnost, pravo na zdravstvenu zaštitu i zaštitu od surovog postupanja.

Predlažemo da nacrt Akcijskog plana uputite na javno savjetovanje na Dan ljudskih prava 10. prosinca 2018. kao simboličan znak razumijevanja važnosti ljudskih prava u oblikovanju svake javne politike te kao izraz volje za podizanjem razine skrbi za zdravlje žena kao jednog od nacionalnih prioriteta.

Suvremen, kvalitetan i dostupan sustav javnog zdravstva, koji se temelji na znanstvenim dokazima, ključan je za zdravlje žena i djece, zaštitu dostojanstva žena, ali i za budućnost Hrvatske. Stoga vjerujemo da ćete prepoznati važnost sveobuhvatnog rješavanja ovog problema i pružiti svoju podršku ovoj inicijativi. Molimo Vas za termin sastanka na kojem bismo dogovorili sljedeće korake.

Svim svojim resursima bit ćemo Vam na raspolaganju jer vjerujemo da pitanje zdravlja žena ne zaslužuje samo općedruštveni konsenzus, već i mobilizaciju svih u društvu.

S poštovanjem,

Roditelji u akciji
#PrekinimoŠutnju!